

تورک بوردی

جل: 1

Sayr: 4

29 kamuu ewel 1327

اون بش کونده بر جیقار

تورکلرک فاندسته جالشیر

كنديسنه خاص اولق اوزره چنكىزخان ، ياخود چنكىز قان عوانى آلدی .
 افنديلر ، چنكىز كله سنك معناسى هنوز محققاً معلوم دكلدر . لئون قاهون ،
 مونغولجه اكيلمز ، بوكولمز ، مطلق معناسه در ، ديور ، صوكره اسكى تورك
 خانلرينك قوللاندقارى چين - يو ، يعنى مشهور ، پارلاق ، كله سندن گلش اولماسى ده
 محتملدر ، ديه ترددى كوستريوز . بارتولدك تدقيقاته كوره ، چنكىز شامانلر
 طابندقارى روحلردن بريسك اسمى اولسه كر كدر . جوينى ، چنكىز لقبك ،
 تيموجينه كوچكوتپ تكرى طرفندن ويريلديكى حكايه ايدوركه بوندن لقبك
 قدسيته انتقال جاژدر . بانزاروف نامنده بروس مدقئى ، مونغول آل يازمه
 كتابلرينى قاريشديريركن خاجير - چنكىز - تكرى آدى برشامان روحنه راست
 كلشدر . برآز اول ، « ساتانغ - سه تسهن » دن نقلاً سويلديكم قوش حكايه سى ده
 چنكىز لقبك روحانى ومقدس اولسهن دلالت ايدر .

كور يورسكزكه افنديلر ، تيموجينك نه زمان وزره ده چنكىزخان اعلان اولندينى
 وچنكىزخانك نه معنايه كلديكى تماماً معلوم دكلدر . انجق تيموجينك بو عنوان
 مقدسى قره قورومده ، برقورولطاي دن آلمش اولمى محتملدر . فقط نه اولورسه
 اولسون ، تيموجينك ، چنكىزخان اعلان اولنيشى ايله اسكى تورك ايمراطورلقلارى
 آره سنده بر رابطه واردر : تيموجين ، مونغولستان قبيله لرينى ، آلئنده
 برلشدير دكن صوكره ، اسكى تورك ايل خانلغى احيا ايدهرك ، بوتون تورك
 تاتار ، مونغول قوملرينى توحيد ايله مك ايسته مشدر .

— صوگى كله جك صايده —

تورك عالمده

تورك عالمى نك كچن آي ظرفنده ياشاديني وقايع سوينيله جك كى دكل :
 تاخان بالق دن غرب اوجاقلرينه قدر بوكنيش عالمده اختلال ، جنك ، آتش ،
 قان وغوغا وار .

بوتون بى بشرك همان ربيعنه حكيم ايدهرك ، كوكك اوغلى صاييلان مانچو-
تاتار سالاه سندن ككه خطاي خاقانى ، اصل چينليرك اختلايلىه تحتندن قوغولمق
اوزره بولنيور ، مانچو تاتارلرى ، بيليرسكزكه ، بويوك توران عرقك تونغوز
زمره سندنر . چين اولكەسى ، بلكه ايكي بيك سنه در ، كاه برباشدن اورباشه
قدر ، كاه قسماً ، توركلرك عموجه زاده لرى مانغول و تاتارلرك حكملرى آلتندە
باشامە يە آليشمشدر ، دائما حاكم ، دائما افندى اولان بويوك عرقك ، اولادندن
بر حكمدار سالاهسى عليه قوپان بوملى واجتماعى اختالادن صوكرده ، سهاوى
ايمپراطورلقدە افنديلك موقعندن بوس-بوتون دوشميه جكنى اولكي هفتە كلن
تاغرافنامە لر خبر ويريوردى :

چين اختلاجليرينك تاسيس ايمە يە اوغراشدقلىرى جمهوريت رياسته
كوستردكلرى نامزدده تاتار جنراللردن يوان - شى - قاى دنيلوردى . ليكن
صوك خوادث بوروايى تكذيب ايديور ، چين جمهوريتى رئيسلكنه چينلى
دوقتور سون - يات - سەنك انتخاب اولنديغى بيلديريور . بواختاب ، اختلاك
ملى رنكنى دهاقوبولشديريور ، چينليرك ، مانچو تاتارلرى تبعه لغندن چيقمە يە
عزم ايتش اولدقارنى كوستريور . فقط چينده جمهوريتك تملله شەمسى ،
چينليرك كندى كنديلرينه حقيقە صاحب و حاكم اولاييلمە لرى ، چين احوالى
بيلنلرجه پك مشكوك عد اولمقدە در .

چينك ، آسبادە ، دوقتور سون - يات سەنك بر جوق سنه لردنبرى طلب
وتلقين ايتديكى وجهله آمرىقاوازي بر جهاير متحده حاله كچمە سنك مستبعدلىكى
نسيتمده ، چينك تحلىلى و بعض چين ولايتلرينك اجنبى دولتلر اليته كچمە سى
احتمالى قريبدر : شميدىن روسيەنك چينى توركستانده نفوذ ايشلتديكى وكاشغر
حوالي سنده اختلال باشلانديغى ، روس عسكركينك شرقى توركستان حدودينه
عسكرك تحشيد ايتديكى سويلنوب يازيليور . برده بويوك چنكيزك پاتختى احتوا
ايدن ، وقينه چنكيز ايمپراطورلغك چكردكنى تشكيل ايتش اولان مونغولستانده
اعلان استقلال ايله مك اوزره در ، دد بيليور . مونغولستانده ، اوتە دنبرى روس
نفوذى واردى ؛ مونغول پرنسلىرينه پكين قدر پترسبورغده لطف ونوازش

كوسترمكده قصور ايتزدى. مونغولستانك استقلالى، روسيه ته التحاقك مقدمه سى
كى صاييله بيلور .

ايران بحرانده ، ايرانه شاهلر ، اميرلر ، خانلر ، سردارلر ورن توركلره
مجتهدلر ، شاعرلر ، ميرزالر يتيشديرن فارسلىر آره سنده ، حمد اولسون ، هيچ
بر اختلاف حس اولنيور : ايران استقلالنه اورولان ضربه لره ، اواستقلالدن
متساويا مستفيد ، و بردينه متحد بو ايكي عرق ، عين هيچان ، عين فداكارلقه
قارشى قويىق استيورلر ؛ استيورلر اما ، قوته مستند اولمايان آرزو ، قوه ده قاله يه
محكومدر : اوج ، درت هفته اولكى طهران تلغرافماهرى ، « مجلس » ك ايكنجى
روس اولتيا تومنه قطعى بر جواب رد ويرمش اولديغى اعلان ايتمشدى . آره سى
چوق كچمهدن آكلاشيلدى كه انكليز وفرانسىلر ك ، دوست ومتفقلى روسيه ي
طوته رق ، و بر دكلرى نصيحتلره قولاق آصمق مجبوريتنده قالان نائب السلطنه
روس اولتيا تومنى قبول ايتمش و حتى قبوله شدتله مخالفت ايدن « مجلس » ك فستخى
بيله ، مملكيتك استقلال ومنفعى نامنه ضرورى كورمىشدر. نائب السلطنه نك
بويك مهم قرارنده كجكمش اولديغى ، ايرانك تورك ولايتى اولان آذربايجانى
و آذربايجانك پايتخى اولان تبريزى ، بوكونلرده ، انسان قانيه لكه لرين وقعلر
اظهار ايدور ... ايش باشنده بولونان دولت آدملى ، حس وامللر ك - بو
حس وامللر بك مبجل ومقدس اولسه بيله - تاثيرى آلتنده بولنه رق دكل ،
آنچق حقيقى قوتلى كوزا كنده طوته رق حكومتلىرى اداره ايتك كى بكنمىز ،
خوشه كيمىز بر وظيفه ايله مكلفدرلر ...

ايران بك آغير كونلر كچيرمكده ايكن اونى بو حاله قويان عامللردن بريسى ،
انكليزلر ، هندستانده بك طنطنه لى بايراملرايتديلر . بزم بك آرخا طريمزده قالان
تارىخى حقيقتلر نندركه بوندىن ر عصر اول هندستان دىخى ، طبقى ايران كى ، ممالك
دولت عثمانيه كى تورك پادشاهلر حاكميتى آلتنده بولنيوردى . انكليزلر هند
ايمپراطورلغى ، توركلر آلتدن غصب ايتديلر . بوكون بويوك برى تانيا اصيلزاده لرينه
فضله دولغون معاشلى ملكى وعسكرى مأموريتلر تأمين ايدن ، لوندره تجارت
اهللك ثروتى قبارتدجقه قبارتان قراليت متحده حكمدارينه دنيا نك اك مشعشع

برایمپراطور لاق تاجی بخش ایدن انکلیز هندستانی ، بر زمانلر تیمور کورکان له کلن تورک ناجلیته مالکانه اولمش ، سمرقند و طاشکند تجارلری آسیانک اقتصادی حاکی قیلمش ، سلاله کورکانیه پادشاهلری زماننک اک ذی اقتدار واحشام حکمدارلری حالته کتیرمش ، تورک هندستانیدر . مونقول ایمپراطورلرک پایتختی اولان « دهلی » ، شرق ماصالارینی حقیقی کوستره جک درجه ده ثروتی ، احتشامی ، زینتی و کثرت نفوسی ایله اون یدنجی و اون سکرنجی عصر آوروپالیلرینک کوزلری قشادریور ، پارماقلری اصریتوردی . آلتمش یتش ییل اول ، قوتلی تیمورک ضعیف حقیدی ، انکلیز مظالمی ایله تختدن ایندیریلوب ، « دهلی » پایتختی صاحبسز براقلمش ، انکلیز « خدیو » نک مرکز حکومتی اولق اوزره قوه بخریه ایله قولای مدافعه اولنه ییلن دکر کنارنده کی « کلکته » شهری انتخاب اولومشدی . بونکله برابر ، کرک قرالیچه و یقتوریا کرکسه اوغلی ادوارد اسکی تورک ایمپراطورلری پایتختده ، « دهلی » ده ، هندستان پادشاهی اعلان اولندیلر . و یقتوریانک طورونی جورج تام بر آی اول « دهلی » یه کلوب هند ایمپراطورلری تاجی کییدی واسکی تورک پادشاهلری عنعنه سی احیاده کیم بیلیر نه کی بر منفعت کوره رک ، تنوجنی متعاقب « دهلی » یی تکرار هندستان پایتختی اعلان ایلدی ... « دهلی » ینه بویوک بر تختک زمین انکاسی اولیور ، آنجق او تخته اوطورانلر بزم عرقک شرفی بر سلاله سندن دکل ، آغلو - جرمن عنصر ننددر ..

صوک سینه لرک ، بلکه بوتون صوک عصرک وقایعی ، اعترافه مجبورز ، آسیانک افندیسی اولان تورک عرقنک ، انسانلری اداره ایتک ، انسانلره حکم ایتک دهاسنه ، بر آز ضعف کلش اولدیغنی اظهار ایدر : بوکون چینده رعیه آردسند بارلایان اختلال یالغینی باصدیره مامق . ایرانده صاحب اولدیغنی مملکتک استقلالنی حقیله مدافعه ایدمه مک ، شبهه یوق که بوضعفک یکی و بارز مثالریدر . فقط کوزیمزه دهاشد تله چارپان بر مثالی کندی مملکت مزده ، تورکیه ده بولورز ... عثمانلی - تورک عسکرلکی ، عرب قارده شاریله برلمکده ، دیلارده داستان اولمش فضیلتلرندن بر ذره بیله غائب ایتدیکنی ، هر طرفدن آوروپا استیلا سیله چیکنه نمش اسلام آفریقانک بر بقطه سنده ، آلتی یوکسک ، آلتده کی آیلی

يىلدىزلى آل پاراغى دىك طوتهرق ، تىزسىلى يوروسى ايله بوتون عالمه تكرر
اعلان ايتمكده در . لىكن عثمانلى توركلرينك ، بوكون سياست واداره جه
اقتدارلى ، عسكر لىكلريله متناسبدر ، ديه كيم ادعا ايدى بيلور ؟ اسكى يېزانى
خاطرلامق ، بدىنلىكده پك اوزاقلره كىتمكدر . فقط عثمانلى ايمپراطورلى
بوكونلرده زهرى امهرك ياشايدىغىز تارىخنده امثالنه اندر تصادف اولنه جق ،
آجى ديقهقر ، توركلرده حكىم واداره استعدادىنك اكسىلمه سندن باشقه نه ايله
تفسير اولنه بيلور ؟

بىلنملىدركه قوه حاكمه سىز دولت اولاماز . باشسزلىق (آنارشى) ، دولتلك ،
حتى فكر دولتلك نفي وانكارى دىمكدر . توركلرك ، اك بويوك بر قطعه ارضه
برچوق عصرلر حاكم اولمىلرندىكى سر ، قوتلى بر باشه ، اطاعت و رباطه لى بر
اردو ومأمورين هياتنه مالك اولهرق ، ياساق وطوره لى ، يعنى قانون وانتظاملى
بر جمعيت تشكيل ايدى بىلنمىلرندىكى . بز ، برسنه اولده ، يازمشدق : « توركلرده
حكمدار ، برچوق عصرلر كى تايدىلر تقرر ايتىش برعنه ايجابى تبعه وملكى
تمىل ، عادتا تجسيم ايدر . توراتىلر بويك قديم حقوق اساسيه نظريه لرينك
تمامى تطبيق ، بوكون ، مشروطى بردولت اولان ژاپونىاده مشهوددر . » [۱]
فكرىمىزده ثابت : عثمانلى توركلرندىكى حاكملىك واداره جىلك استعدادى هنوز
كاملا زائل اولماش ايسه ، مىللى عنعنهلرندن البته آيرىلمىه جققردر ...

آ . ي

اعتذار : مدحت جمال بك افندى به جوابىز دىزىلدىكى حالده يرىزلىكدن كله جك
سايى به قالى .

آ . ي

[۱] « برشكل مسأله سى » . — « صراط مستقيم » — ۲۵ تشرىن ثانى ۱۳۲۶

طنين مطبعه سى

مدیر : آق چوره اوغلى يوسف